

egy nagyobb, keresztirányban futó árok (városárok) külső partját sikerült megfognunk 2,8 m hosszban. A kutatást 2 méter mélységnél hagytuk abba. Az árok partja 130 cm mélyen jelentkezett. A feltöltés a 17. századtól a 20. századig folyamatosan történt. A használati járósínt egyenesre planírozott. Az árok szélétől 2 méterre ugyancsak keresztben futó sekély cölöplyuksort találtunk. Sekély beásási mélységük kis magasságú, de sűrű palánkot jelez. A kutatóárok középső szakaszán egy teknő alakú, 80 cm relatív mélységű árkot (vagy gödröt) tártunk fel. A betöltési anyaga 13–15. századi. Legkésőbb a 16. században szüntették meg.

Kutatóárkunk másik szakaszán újabb árkot találtunk, amelybe 2,5 méterig hatoltunk le. Az árok V alakú, közel egyidős a másikkal, betöltése azonban egyszerű, gyors, kevés leletanyagot tartalmazó homokos agyag. Az árokhoz, annak belső oldalán, tartozott egy szögletesre bárdolt oszlop is. Mivel a kutatási területbe több cölöp nem esett, nem lehet a funkcióra következtetni. Beásása 60 cm-nél mélyebb.

A vizsgált területen az egykori mezőváros, illetve végvár belterületi határát, illetve külső védműveit találtuk meg. Feltűnő, hogy a 16–17. századi árkoknál és szinteknél korábbi objektum, leletanyag a 2. árok kivételével nem volt. A másik két árok valószínűleg a végvár két külső védműve. Az egyik gyors megszűnésű, míg a nagy árok lassú, napjainkig tartó feltöltést mutat. Az objektumok, rétegsorok egy hosszú ideig statikus, kevésbé használt területet jeleznek.

MAJCHER TAMÁS

261. Szécsényfelfalu, Hosszak

(Nógrád megye) Ó, Kö

2001. március 12–14. között szennyvízberuházást megelőző terepbejárást végeztünk. A tervezett nyomvonalat bejárva a Felfalvi-patak fölötti, hosszan elnyúló dombháton, a TSZ teleppel szemben, az Endrefalváról bejövő út jobb oldalán szórványosan őskori kőeszközöket, kerámiát és középkori leleteket gyűjtöttünk.

TANKÓ KÁROLY

262. Szigetszentmiklós, Alsó Bán-dűlő

(Pest megye) Ó, Kö

2001. március és április hónapokban a Nemzeti Autópálya Rt. megbízásából terepbejárást végeztünk az M0 autópályán M5–M1 autópályák közti, 31 km hosszúságú szakaszán. A terepbejárásra a meglévő autópályának bővítése, illetve az 51-es út és az M5 autópálya közötti új nyomvonalszakasz tervezése miatt volt szükség.

A területen két, részben bolygatott, 400×200 m kiterjedésű, őskori és középkori település nyomaira bukkanunk (M0 PM 008 és 009 sz. lh.).

Munkatársak: Terei György, Endrődi Anna, Horváth M. Attila, Szilas Gábor, Reményi László, Horváth L. And-

rás, Kovács Eszter, Magyar Károly, Lassányi Gábor, Kárpáti Zoltán, Busi György, Zsidi Paula.

BENCZE ZOLTÁN

263. Szigliget, Vár

(Veszprém megye) Kö

A szigligeti vár feltárását a 2001. ásatási évben az alsóvárban kellett folytatni. Korábbi terveinkkel szemben a felsővár feltárása és helyreállítása csak egy nagyobb teherbírású kötélpálya kiépítése után lesz lehetséges a vár speciális adottságai miatt.

Az ideai ásatás helyét ennek megfelelően úgy jelöltük ki, hogy a feltárással kerülő terület alkalmas legyen egy kötélpálya fogadóállomásának. Ezért az alsóvár Ny-i felében folytattunk feltárást, ahol 1996-ban már nyitottam kutatóárkokat. Az akkori megfigyelések alapján tudtuk, hogy a fent említett célra megfelelő lesz a terület, ha feltárjuk a területen található kaputoronyt.

A kaputorony külső falsíkját már a korábbi – a várfal előtti – feltárások során meghatároztuk. A torony feltárását az É–D-i tengelyében húzott árokkal kezdtük meg. Első lépésként a torony D-i falát és az azon átfutó rétegeket akartuk meghatározni. Az árokban nemcsak a torony D-i falát – a boltindítással – találtuk meg, hanem sikerült meghatározni a kaputorony és a felsővár ÉNy-i tornya közötti összekötőfal maradványait is.

A torony feltárását a továbbiakban két K–Ny-i árokkal folytattuk, feltártuk a torony járósíntjét, illetve az azokhoz tartozó utakat. A 6×6 m belméretű torony D-i falán megmaradt a boltváll és a boltozatindításának egy jelentősebb részlete. A 2 m vastag É-i – külső – fal közepén egy nagyméretű lőrés alsó részét tártuk fel.

A K-i és Ny-i kapu feltárása során eredeti helyükön találtuk meg a kerékvetőket, és a szárkövek alsó rétegeköveit. A Ny-i – külső – kapunál a keretkő lábazata alatt sértetlenül került elő a felvonóhid perselyköve. A kapu előtt feltártuk az úgynevezett farkasvermet is. A szárazárok feltöltése szinte teljes egészében csak kőtörmeléket tartalmazott.

A belső – K-i – kapu minden bizonnyal a torony belseje felé nyíló kétszárnyas kapu lehetett. A D-i szárkő mellett fennmaradt a kapuszárny függőleges tengelyének perselyköve is. A D-i falon a kapu szárkövétől a torony sarkáig kb. 1,5–2 m²-es falfelületen megmaradt a fekete kváderezésű vakolat.

A feltárt maradványok a torony földszinti részének hiteles kiegészítését teszik lehetővé.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma pályázatán nyert összeggel a fentiek alapján a szigligeti alsóvár jelentős részét sikerült feltárni. A torony feltárásával az alsóvár legszebb építészeti része került elő.

GERE LÁSZLÓ